

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 4

26. siječnja 2017.

cijena 200 Ft

Knjiga o kozarskim Hrvatima

4. stranica

Budimpeštanski Hrvatski bal

10. stranica

Hrvatska svinjokolja

12. stranica

Komentar

Naša sudbina u našim rukama

U zadnjem mjesecu prošle godine objavljeni su rezultati svjetskog obrazovnog istraživanja PISA, koje je provedeno u 72 zemlje, među njima i u Mađarskoj, pa i u Hrvatskoj. To je istraživanje prema kojem su učenici u dobi od 15 godina trebali pokazati jesu li tijekom obrazovanja stekli vještine i sposobnosti za aktivno sudjelovanje u današnjem društvu. Budući da je u našoj zemlji u odnosu na 2000. godinu broj postignutih bodova opadao čak i sa sto, podosta se raspravljalo o tome u medijima, ali na koji način? Prva je reakcija bila da su odmah upirali prst u nastavnike, da oni ne rade dobro i da su donekle oni krivi za to. Iako niz čimbenika utječe na uspješnost obrazovanja, krenimo s toga gledišta da su možda i nastavnici krivi, ali zbog čega, što je dovelo do toga? Pogledamo li sastav nastavničkih zborova obrazovnih ustanova, možemo ustanoviti da među njima ima malo mladih. Većina njih odrasla je u onom sustavu kada je između nastavnika i učenika bila neka hijerarhija, većinom se zahtijevalo od učenika samo leksičko znanje, vrlo malo se ulagalo u kreativnost. Prema mome mišljenju dvosmjerna je komunikacija najbolja, jer i dijete odgaja odrasle. Uz to je potrebno da svi koji su partneri u odgoju i obrazovanju osjećaju da im cijene mišljenja i mogu donijeti odluke radi poboljšanja rezultata. Idealno bi bilo kada bi pedagozi postali oni ljudi koji to osjećaju svojim zvanjem, međutim u zadnje vrijeme to zvanje izabere vrlo malo mladih, vjerojatno zato što smatraju da svoju nadarenost u određenim znanostima, npr. u matematici, fizici, jezicima i drugim predmetima, mnogo bolje mogu iskoristiti na drugim mjestima. Sve je vidljivija ova problematika i u našim narodnim školama, iz naših redova hrvatske zajednice jedva ima učenika koji se javljaju za pedagoga. Smatram da je sudbina naše zajednice u našim rukama (dakako, ne u potpunosti, ali u većem dijelu). Ne učinimo li nešto da zvanje pedagoga za naše mlade postane privlačnije i neće se pronaći kakva motivacija za njih, za nekoliko godina naše narodne ustanove ostat će bez naših nastavnika, bez onih (možda možemo zaposliti i pedagoge većinskog naroda koji nauče naš jezik, ili iz matične domovine) koji su odrasli među nama i najbolje osjećaju važnost obrazovanja u zajednici.

beta

Glasnikov tjedan

Donald Trump 20. siječnja, položivši svečanu prisegu, postao je 45. predsjednikom Sjedinjenih Američkih Država. Sve je to zahvaljujući „blagodatima“ 2016. godine i informacijskoj revoluciji, pratilo mnoštvo ljudi diljem svijeta, mnogi u izravnome televizijskom prijenosu. Gledalo se u obitelj jednog od najmoćnijih državnika današnjega svijeta i u njega samoga. Trump je prisegnuo držeći lijevu ruku na dvije Biblije (prvu mu je poklonila majka kao dječaku, a druga je ona kojom je prisegnuo Abraham Lincoln) da će vjerno obnašati dužnost predsjednika SAD-a i učiniti sve što je u njegovoj moći da čuva, štiti i brani ustav SAD-a. Trump, ima 70 godina i do sada je najstariji američki predsjednik u prvome mandatu.

Trumpova pobjeda izaziva proturječne reakcije i, kako kažu analitičari, ukazuje na duboko podijeljeno američko društvo, pogodujući populističkim političkim diskursima. Govori se da je Trump nepredvidljiv i nagao te kako će državu povesti novim putem kod kuće i u inozemstvu.

U svom inaugurazao je da će vratiti no s njime odrediti jeta u godinama koje da će na prvome Amerika. Dodao je shingtona i predaje te će svaka doneserist američkih radodluka o gospodargraciji i vanjskoj ponakorist američkim

kim obiteljima. Moramo zaštititi naše granice od pustošenja drugih država koje izrađuju naše proizvode, krađu naše tvrtke i uništavaju naše poslove, istaknuo je Trump, te dodao da će zaštićenost dovesti do velikoga blagostanja i snage, da će SAD opet početi pobjeđivati, kao nikad prije te vratiti poslove, granice, bogatstvo i snove. Gradit će nove ceste i autoceste, mostove i zračne luke, tunele i željeznice diljem države, izgrađivat će se zemlja s američkim rukama i američkim radom. Temeljni moto djelovanja bit će parola: kupujemo američko i zaposlimo Amerikance. SAD će tražiti prijateljstvo i dobru volju među narodima svijeta shvaćajući da je pravo svih nacija da stave svoje interese na prvo mjesto. Trump je obećao da će Amerika obnoviti stare saveze i stvoriti nove te ujediniti civilizirani svijet u borbi protiv radikalnog islamskog terorizma. Zajedno ćemo napraviti Ameriku jakom i bogatom, ponosnom, sigurnom i velikom! Bog vas blagoslovio i Bog blagoslovio Ameriku“, zaključio je Trump u inauguracijskom govoru.

Dva dana nakon ustoličenja Bijela kuća obećala je da će se boriti protiv informativnih medija. Naime, optuženi su mediji da su podcijenili broj ljudi na ustoličenju, što je ocijenjeno kao napad na predsjednika i pokušajem da mu se oduzme legitimnost u jednom danu. Mi nećemo samo sjediti i trpjeti, poručeno je iz Bijele kuće.

Branka Pavić Blažetin

Moramo zaštititi naše granice od pustošenja drugih država koje izrađuju naše proizvode, krađu naše tvrtke i uništavaju naše poslove, istaknuo je Trump.

BUDIMPEŠTA

Prema Obrazovnom centru Klebesberg (Klik), u njegovim obrazovnim okružnim središnjicama svi zakonom propisani unutarnji poslovnici, regulativi bit će sastavljeni prije zadanoga roka, a suradnja škola i središnjica odvija se bez poteškoća. Kako donosi MTI, ustanova je priopćila da je u tijeku izrada pravilnika o organizaciji i djelatnosti, koje će Klik pripremiti do kraja siječnja. Klik je podsjetio da se od 1. siječnja ove godine pod novim organizacijskim okvirima odvija državno održavanje ustanova, svih pedeset i osam obrazovnih okružnih središnjica samostalne su proračunske jedinice. Obrazovni centar Klebesberg kao središnji koordinator pomaže pri ostvarenju osnovnih načela održavatelja. Obrazovne okružne središnje škole u svojoj nadležnosti, njihove polaznike, djelatnike i roditelje učenika, smatraju partnerima, te one sukladno pravnim propisima obavljaju svoje zadaće.

Sjednica HDS-ove Skupštine

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, **28. siječnja 2017. godine u 10 sati u Konferencijskoj dvorani Hotela Duna** (6500 Baja, Szent-háromság tér 6), održat će se sjednica Skupštine HDS-a.

Za sastanak je predložen ovaj dnevni red:

- 1) Predsjednikovo izvješće o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Ivan Gugan, predsjednik
- 2) Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2017. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj
- 3) Rasprava o osiguranju potpore iz državnog fonda za:
 - izdavanje Hrvatskoga glasnika;
 - djelovanje Radija Croatica;
 - djelovanje Internetskog TV-a;
 - djelovanje Hrvatskoga kulturnog središta Croatica. Referent: Čaba Horvat, ravnatelj
- 4) Prihvaćanje Plana poslovanja Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost za 2017. godinu. Referent: Čaba Horvat, ravnatelj
- 5) Rasprava o osiguranju potpore iz državnog fonda za izdavanje narodnog časopisa „Barátság“ za 2017. godinu. Referentica: Eva Mayer, glavna i odgovorna urednica
- 6) Rasprava o proširenju školske zgrade Hrvatskoga školskog centra Miroslava Krleže (odluka o predaji natječaja prema ispisu natječaja EFOP-4.1.5-16). Referent: Ivan Gugan, predsjednik
- 7) Rasprava o II. fazi obnove Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu (odluka o predaji natječaja prema ispisu natječaja EFOP-4.1.5-16)
- 8) Priprema javne nabave za sjedište Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Referent: Ivan Gugan, predsjednik
- 9) Prihvaćanje proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2017. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj
- 10) Prihvaćanje proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Pečuhu za 2017. godinu. Referent: Gabor Györfvári, ravnatelj
- 11) Prihvaćanje proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2017. godinu. Referent: Stjepan Blažetin, ravnatelj
- 12) Prihvaćanje proračuna Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae za 2017. godinu. Referent: Mišo Šarošac, voditelj
- 13) Prihvaćanje proračuna Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2017. godinu. Referent: Štefan Dumović, ravnatelj
- 14) Prihvaćanje proračuna Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj za 2017. godinu. Referent: Zoltán Vízvári, voditelj
- 15) Prihvaćanje proračuna Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“ za 2017. godinu. Referentica: Zorica Prosenjak Matola, voditeljica
- 16) Prihvaćanje proračuna Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ za 2017. godinu. Referent: Krištof Petrinović, voditelj

- 17) Prihvaćanje proračuna Ureda Hrvatske državne samouprave za 2017. godinu. Referent: Jozo Solga, voditelj
- 18) Prijedlog i prihvaćanje proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, ustanova i medija za 2017. godinu. Referent: Ivan Gugan, predsjednik
- 19) Raspisivanje natječaja za ravnatelja santovačkoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma
- 20) Odlučivanje o planu godišnjeg odmora predsjednika Hrvatske državne samouprave. Referentica: Angela Šokac Marković, zamjenica predsjednika
- 21) Razno.

Zasjedao Croaticin Nadzorni odbor

Dana 16. siječnja 2017. godine u Croaticinim prostorijama održana je zatvorena sjednica njezina Nadzornog odbora, doznaje Medijski centar Croatica. Na sastanku su bili: predsjednik Odbora Robert Ronta, članovi: Jelica Pašić Drajkó i Martin Kubatov, te od vlasnika predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i voditelj HDS-ova Ureda Jozo Solga. Kako je za naš Centar ravnatelj tvrtke Čaba Horvath izjavio, raspravljalo se o Croaticinu Poslovnom planu za 2017. godinu, o izdavanju Hrvatskoga glasnika, o djelovanju Radija Croatica, o djelovanju internetskog TV-a, o kulturnoj djelatnosti tvrtke te među ostalim pitanjima o dugu tvrtke prema HDS-u. Kako nam ravnatelj Horvath reče, po zakonu, Croaticin godišnji Poslovni plan trebaju prihvatiti njezin Nadzorni odbor i vlasnici tvrtke. Kako i o drugim temama sjednice, tako i o tome će se raspravljati na sljedećoj HDS-ovoj skupštini, koja će biti 28. siječnja 2017., u Baji. Podrobno je razmotren Poslovni plan za 2017. i lanjsko poslovanje, ali donesena je odluka da će o narečenome ponovno raspravljati u svibnju kada će biti sastavljena i bilanca tvrtke za 2016. godinu. U svezi s poslovanjem ravnatelj je naglasio, kako i do sada, Croaticina se djelatnost temelji na izdavačkoj djelatnosti, Medijskom centru Croatica i kulturnoj djelatnosti. U tijeku su pregovori s Poljacima, jer postoji mogućnost da će i oni svoje novine tiskati u Croatici. Glede udžbenika teško je unaprijed planirati jer uveliko ovisi o njihovoj narudžbi. Još nema dogovora s urednicom vjerkoga časopisa Milicom Klaić-Tarađija gdje će se tiskati Zornica nova. Po riječima ravnatelja Horvatha za MCC će se raspisati natječaj za još dva novinara. Od sljedećega mjeseca pokrenut će se i Internetska televizija, za čije je djelovanje tražena potpora Ministarstva ljudskih resursa i HDS-a, kao što je tražen i veći iznos za djelovanje Medijskoga centra Croatica. Raspravljalo se i o mogućnostima vraćanja Croaticina duga prema HDS-u, ali će se i na ovo pitanje vratiti kada bilanca bude gotova. Nadovezavši se na pitanje Croaticina duga, ravnatelj Čaba Horvath nam reče da je Croatica 2016. godine dostavila HDS-u iznos od gotovo 40 milijuna forinta. Budući da je Croatica neprofitno poduzeće, vraćanje iznosa Samoupravi nije jednostavno. Smatra da i Skupština treba biti otvorenija glede toga jer mnogoštošta se mijenjalo proteklih godina. Jedna je od mogućnosti da Croatica vraća iznos u obrocima, ratama, ali također je pitanje za koliko godina. Ali i to će se razmotriti na bajskoj sjednici.

k. g.

Predstavljanje prve hrvatske knjige o Kozaru

U domu kulture sela Kozara, naselja nedaleko od Pečuha, 26. studenoga 2016. prvi put je predstavljena knjiga pisana na hrvatskom jeziku o Hrvatima u Kozaru. Knjigu su predstavili: urednica i suautorica Branka Pavić Blažetin, dr. Ernest Barić, autor, te Silvestar Balić kao autor i lektor knjige. Nazočne je uime nakladnika kozarske Hrvatske narodnosne samouprave pozdravila Ana Crnković Andres, a predstavljanje je vodio dr. Stjepan Blažetin.

Knjiga objavljena u sunakladništvu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, sadrži tekstove o prošlosti, dijelom i sadašnjosti Hrvata u Kozaru, o njihovom jeziku, običajima, školstvu, vjerskom životu itd. Kroz prepričane razgovore s mještanima otkrivaju se zanimljive podrobnosti i stare priče iz života nekadašnje seoske zajednice. Sa strane nakladnika ona je u početku zamišljena kao album fotografija, sve dok u međuvremenu, pod utjecajem urednice, nije promijenjena koncepcija i odlučeno da će samo dio knjige činiti fotografije. Sudionici predstavljanja istaknuli su važnost sličnih izdanja jer su postojeća, ne tako malobrojna izdanja o prošlosti hrvatskih naselja u Mađarskoj, napisana na mađarskom jeziku i iz motrišta mađarske historiografije, pa se u njima rijetko ističu bitni podatci za razumijevanje višestoljetne prošlosti hrvatske zajednice u njima. Naglašeno je da bi na sličan način trebalo obraditi sva hrvatska naselja u Mađarskoj, što bi mnogo pomoglo pri izradbi sveobuhvatnoga povijesnog pregleda o Hrvatima u Mađarskoj.

Knjiga o Hrvatima u Kozaru izašla je u nakladništvu Hrvatske narodnosne samouprave sela Kozara te u sunakladništvu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj 2016. godine. Urednica je izdanja Branka Pavić Blažetin, recenzent dr. Stjepan Blažetin, lektor Silvestar Balić. Naslovnicu je osmislio József Zámbo, a za računalnu pripremu odgovorna je Zámboiné Berencsi Katalin. Svoj doprinos ovoj knjizi i Hrvatima u Kozaru dao je i dr. Ernest Barić koji je napisao tekst o šokačkom govoru sela Kozara. U njemu profesor Barić piše, a sažetak teksta smo mogli čuti i na predstavljanju, da prema rezultatima dijalektoloških istraživanja hrvatski govor sela Kozara genetski pripada slavonskom dijalektu s progresivnom akcentuacijom, jekavskim izgovorom i s elementima istočnobosanskoga dijalekta, dakle ni po čemu ne silazi sa sveukupnoga hrvatskog dijalektološkog atlasa. O imenskoj baštini Hrvata u ovom selu govori nam tekst Živka Mandića u kojem

doznajemo koliko su bili bogati hrvatski nazivi njiva, oranica, livada, pašnjaka zabilježeni od 19. stoljeća. U istoj je mjeri nezaobilazna vrijednost onih zapisanih osobnih i obiteljskih nadimaka koji su se rabili unutar seoske zajednice uza službena imena i prezimena. U spomenutoj knjizi pokušalo se kod osoba ili obitelji navesti i službeno ime prema mađarskom pravopisu te hrvatsko ime ili nadimak koji je poistovjetio osobu ili obitelj unutar mjesne hrvatske zajednice.

Mnoštvo pojedinosti saznajemo i iz rukopisne ostavštine Marka Kovačevića. Takva vrsta memoarske proze izrazito je rijetka u našim krugovima, premda iz nje možemo saznati informacije koje se odnose na svakodnevicu Hrvata u ovome naselju, informacije o kojima se govori i o kojima svi znamo, ali često ostanu nezabilježene, zbog čega će nestati tijekom desetljeća i stoljeća.

Posebno je poglavlje posvećeno običajima koje je zabilježio Nikola Tordinac u svojoj knjizi „Hrvatski narodni običaji, pjesme i pripovijetke iz Pečuha i okolice“, a koji se dijelom i danas slave u sve manjem krugu ove zajednice. Knjiga nije posvećena samo prošlosti, nego i sadašnjosti, naime opisan je rad kozarske Hrvatske samouprave, njene aktivnosti, dobra suradnja s mjesnom Seoskom samoupravom. Sve ovo govori i o budućnosti Hrvata u Kozaru koja uvelike ovisi o članovima

i programu mjesne Hrvatske samouprave i koja je dokazala da se mogu postići velike stvari i učiniti važni koraci glede budućnosti ako za to ima volje.

U ovom izdanju prošlost i sadašnjost šokačkoga stanovništva naselja upoznajemo iz različitih kutova. S jedne strane temeljem onih izvora koji su poznati i dostupni za istraživače predstavljena je kratka povijest Hrvata u Kozaru, njihov mjesni govor, imenska baština, vjerski život, običaji, školstvo. S druge pak strane putem subjektivnih priča, razgovora što ih je pripremila Branka Pavić Blažetin upoznajemo „neslužbenu“ prošlost ljudi u ovom naselju. Usklađivanjem dviju povijesti, službene i neslužbene, stvara se najrealnija moguća slika o prošlosti i životu mjesnoga stanovništva te na ovaj način među ostalima shvaćamo koji su čimbenici izvan same seoske zajednice utjecali na Hrvate u Kozaru. Osim ovih tekstova velik dio knjige čini antologija fotografija koja u vizualnom obliku predstavlja prošlost Kozara sve do najnovijih godina. Slična izdanja koja obrađuju zavičajnu povijest Hrvata u jednom naselju ili manjoj regiji iz raznih gledišta znanosti, nezaobilazna su za razumijevanje tijekom koji su zahvatili ovu zajednicu zadnjih stoljeća i koji su doveli do odnarođivanja, asimilacije velikoga dijela Hrvata u Mađarskoj.

Silvestar Balić

Petroviska Hrvatska samouprava u stalnoj akciji

Nova izdanja, hrvatski križni put i spomen-kamen iz Moslavine

Zvanaredno jaka je volja izdavačke djelatnosti Hrvatske samouprave Petrovoga Sela, morebit na tom području i najjača med svimi samoupravama u Gradišću. Ne mine nijedno ljeto da ne bi dan ugledalo kakovo novo izdanje, a polag toga od 1994. ljeta jur redovno, svako ljeto po četiri put izajde iz Croaticine tiskare dvojezični informativni list Petroviski glasnik (prije u izdavačtvu Seoske, a od 1998. ljeta u izdavačtvu mjesne Hrvatske samouprave). Na kraju ljeta i zidni kalendar vik s različitom lokalnom tematikom čeka svoje „vlasnike“.

Lani, prilikom 60. obljetnice Ugarske revolucije 1956., ka je dost čutljivo taknula i Petrovo Selo, pokidob se je odvud odselila jedna trećina stanovništva, ka je onda novi žitak našla većinom u Americi, s odlukom Hrvatske manjinske samouprave, 3. broj Petroviskoga glasnika u Posebnom izdanju, u cjelini je bio posvećen tom jubileju, s kipici, spominki, i djelići velike svećačnosti, u koj je „Kulturno društvo Sv. Petra i Pavla“ iz

Ana Škrapić-Timar s novim izdanjem

New Yorka darovalo Petrovom Selu Globus, monument i simbol zajedništva svih Petrovišćanov po svitu. U proširenom uredništvu novin Ana Škrapić-Timar, Andraš Handler, Rajmund Filipović i Timea Horvat su sabrali, morebit i u zadnjem trenutku, zgoditke, pripetenja – od još živih svidokov – ali uprav od rodbine pokojnih, ki su u ti teški ljeta zbogomdali Ugarskoj domovini. Na početku Posebnoga broja, uz scenarij petroviskoga svečevanja i govorov, dobitnik nagrade „Za Petrovo Selo“, istraživač, Steve Geošić, iz Amerike daje povijesni pregled revolucionarnoga ljeta 1956., a potom su redom otkrivene povidajke Petrovišćanov ki su morali silom prilik ostaviti zemlju. Tako se ovde more štati za dr. Ferenc Harangozoa, papinskoga prelata, Jožefa Hiršla (Veselovoga gospodina) u Austriji, Silvestra Škrapića, americkanskoga disidenta, hižnoga para Moriške Timar i Locija Gyurcsek, ali ovde je zabilježen i „put“ Šujstarovih bratov ki su dvama prošli u Ameriku, Šandorovoga Pištija ki se je do zadnjega trenutka ufao da će moći domom iz Švicarske, Korotove Gize ka je

pobigla sa svojim mužem u Belgiju, ali kratko mešuju o svojoj sudbini i americkanski Petrovišćani, Veronika Teklić, Lajoš Geošić, Roza Henić, Andraš Filipović, László Mészáros, Janoš Janny, a rič je i o Vinciju Harangozou ki je svoj novi dom našao u Australiji, kade je i umro. Ovo specijalno izdanje sadrži i lištu imen s podatki, ki su se onda ganuli u stranjsko, a izdanje od dvadeset stranic jako zanimljivo, informativno i s čuda ilustracijov je naišlo ne samo doma nego i u Americi, na veliku simpatiju i mnogobrojne gratulacije. Drugo izdanje petroviske Hrvatske samouprave je štampano još lani, na isti jubilej, po ideji Lacija Škrapića (Markinovoga), što je jedna zbirka od dvisto stranic, pod naslovom Petroviski mozaiki (Petrovo Selo u kalendaru (1968. – 2016.). To znači da su prethodno prelistani svi Narodni kalendar i Hrvatski kalendar, i svi kipici, napisi, pjesme ki se bavu s Petrovišćani i Petrovim Selom, pak su spašeni u ovo novo izdanje. „U tom ufanju vam dajemo u ruke ovu zbirku da ćete svi najt u njoj svoje najbližnje – starinu, dicu ili nukiće – i da ćemo vam s našim izdanjem dočarat stare spominke, stara vrimena“, tako piše u predgovoru Ana Škrapić-Timar, predsjednica petroviske Hrvatske samouprave. Članki, glose, zapisi su iz pera Lajoša Škrapića, Timeje Horvat, Mikloša Kohutha i Janoša Totha, a za tisak se je pobrinula Izdavačka kuća Croatica. U novoj knjigi se najdu i pjesme Lajoša Škrapića i grafike židanskoga umjetnika Lajoša Brigovića ki je cijelu seriju slikov napravio o petroviskoj krajini. Hrvatska samouprava i za ovo ljeto ima velike plane, još pred Vazmi (točnije na Macicnu nedilju) kani postaviti križni put s hrvatskimi natpisi na livu stran staze ka pelja prema velikoj crikvi. Bit će to umjetnička djela na mozaiki, Tibora T. Takácsa, ka budu postavljena u male hižice da se ovako suprotivu vrimenskim neprilikam. Četnaest hižic su „adoptirale“ petroviske familije ke će pinezno podupirati gradnju tih obrambenih zgradov. Polag toga, ljetos je predvidjeno još 19. marcijuša, u nedilju i otkrivanje spomen-kamena iz Moslavine, na 470. jubilej prvoga spominjanja Hrvatov u Petrovom Selu u službenom dokumentu. U Geošićevoj monografiji o Petrovom Selu piše da „su podaniki Erdődyja iz Moslavine 1545. pred Turki pobignuli u „Varošku gospošćinu“ ada i u Petrovo Selo“ i to potvrđuje i pismo upravitelja Pernezytha iz 1546. ljeta.

Mozaiki križnoga puta budu postavljani na Macicnu nedilju

Tiho

Hrvatski projektni dan u garskoj osnovnoj školi i vrtiću

Skupina hrvatskih učenika garske osnovne škole svake godine prije Božića priređuje Hrvatski projekt dan. Ove su godine to organizirali 14. prosinca 2016. Počasni je gost ovogodišnjega Hrvatskoga projektnog dana bio Mišo Hepp, glasnogovornik Hrvata u Mađarskome parlamentu.

Garska osnovna škola u svom obrazovnom radu poseban naglasak stavlja na prikaz i podučavanje blagdanih običaja seoskih narodnosti. Tako u zadnjim godinama prigodom svakog Božića, Uskrsa, a prilično i raznih drugih praznika hrvatska i njemačka skupina učenika organizira svoj projektni dan. Tom prigodom naši učenici pod upravom hrvatskih nastavnika Smilje Zegnal-Faragó i Ivana Kričkovića uče hrvatske blagdanske pjesme, pjesmice, upoznavaju narodnosne običaje, izrađuju blagdanske crteže. Tako je bilo to i tijekom ovoga Hrvatskog projektnog dana na koji su pozvali i Mišu Heppa, našega parlamentarnoga glasnogovornika. On je otvorio ovogodišnju radionicu i poklonio učenicima školske pribore (papir za crtanje, olovke, filcove, krede), HDS-ov zidni kalendar i Hrvatski kalendar 2017. Učenici su mu zahvalili i recitali hrvatske pjesmice, pjevali hrvatske pjesme. Mišu Heppa posebno je obradovalo da današnja hrvatska učionica garske osnovne škole upravo je ona koja je bila njegova nekadašnja razredna učionica od šestog do osmog razreda. Tako se pomalo prisjetio i svojih školskih godina i lijepih uspomena. Posjetu se pridružio i Martin Kubatov, predsjednik garske Hrvatske samouprave. On je darovao učenicima božićni paketić, a nastavnicima nov Hrvatsko-mađarski rječnik u Croaticinu izdanju.

Mišo Hepp i Martin Kubatov nastavili su posjet u vrtiću. Tamo su također darivali djecu hrvatske skupine. Mišo Hepp im je donio također pribore za svakodnevni rad, a garska Hrvatska samouprava im je poklonila materijal za nove police koje će biti sastavljene tijekom zimskog odmora. Djeca su također pozdravila goste i darivala ih svojim ručnim radom.

Mišo Hepp te odgojiteljice Jadranka Kubatov Kiss i Mirjana Rudić

Posjet je završio u novoj zgradi garskih jaslica koje djeluju tek godinu dana.

Valja spomenuti da učenici hrvatske skupine garskog vrtića i osnovne škole redovito sudjeluju i na mjesnim bunjevačko-hrvatskim priredbama. Zadnji su put priredili program 10. prosinca 2016. na paljenju treće svijeće na adventskome vijencu u vrtu garske crkve. Paljenje treće svijeće organizirala je mjesna Hrvatska samouprava. Polaznici vrtića kazivali su pjesmice o Božiću, Badnjoj večeri i zimskom razdoblju, a učenici su predstavili mali adventski igrokaz pod naslovom „Četiri svijeće“. Nakon pozdrava i prigodnoga programa svi su posjetitelji bili ugošćeni toplim čajem, kuhanim vinom i kruhom s mašću.

Martin Kubatov

„Čarobna hrvatska fotelja“

Dana 16. prosinca bilo je svečano u pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža. Naime, u Hrvatski je vrtić iz Koprivnice stigla „Čarobna fotelja“, poklon Koprivničko-križevačke županije. Godina 2016. na području generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu bila je u znaku aktivnosti, gospodarskih, obrazovnih, kulturnih i vjerskih Koprivničko-križevačke županije. Stoga je zamjenik župana spomenute Županije Ivan Pal u znak sjećanja na godinu u kojoj se predstavljalo Koprivničko-križevačku županiju na konzularnom području, a povodom Božića darovao „Čarobnu hrvatsku fotelju“ Hrvatskom vrtiću Miroslava Krleža. Zamisao „Čarobne hrvatske fotelje“ rodila se u glavi konzulice mame Vesne Haluga, a izradili su je profesori i učenici koprivničke Obrtničke škole, jedne od najuspješnijih obrtničkih škola u Hrvatskoj, a taj poticaj poduprla je Koprivničko-križevačka županija.

Govoreći o „Čarobnoj hrvatskoj fotelji“, generalna konzulica Haluga reče da se zamisao rodila u razgovoru s odgojiteljicom Zlatom Štric i da je temeljna zamisao bila motivirati djecu na slobodnije govorenje hrvatskoga jezika. Zamisao je da fotelja, koja je ujedno i policica za knjige, bude popunjena slikovnicama i knjigama na hrvatskom jeziku, a onaj tko u nju sjedne, govori, čita i/ili recitira hrvatski. Činjenica je sve veća asimilacija i da hrvatska zajednica ulaže velike napore u očuvanje hrvatskoga jezika na svim razinama te ovaj poklon ne može biti korisniji ni prikladniji što je u svom obraćanju izrazito osjećajno kazala i odgojiteljica Zlata Štric.

Kako bi se „Čarobna hrvatska fotelja“ što prije iskušala, pobrinuli su se polaznici vrtića, ali ne samo oni nego i mnogi nazočni koju su s oduševljenjem pozdravili ovaj poticaj, jednako kao i ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslav Krleža Gabor Győrvári i voditeljica Vrtića Anka Polić Bunjevac.

Bojana Popović prva je isprobala „čarobnu hrvatsku fotelju“.

Predstavljanje dvojezične knjižice „Moliti srcem“

Dana 16. prosinca u pečuškom Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža prikazana je dvojezična knjižica molitvica autorice Vesne Haluga, „Moliti srcem“. Istoga je dana u Hrvatski vrtić iz Koprivnice stigla „Čarobna hrvatska fotelja“, poklon Koprivničko-križevačke županije.

Posrijedi je dvojezična knjižica koja sadrži devet molitvica na hrvatskom jeziku autorice Vesne Haluga, i u mađarskom prijevodu koji je načinio Gabor Zoltan Győrvári. „Moliti srcem“ / „Szívből szólok imák“, knjižica na tridesetak stranica, obogaćena je ilustracijama u boji Marije Cingula, a objavljena u nakladi i poduzeća Croatica. Predstavljanje knjige vodio je ravnatelj Gabor Győrvári, a o njoj je govorila i urednica i autorica predgovora Milica Klaić Tarađija. Ilustratorica Marija Cingula zbog bolesti nije bila na predstavljanju.

Obraćajući se nazočnima, autorica knjige Vesna Haluga reče da je iznimno sretna i ponosna. Zahvalila je svima koji su pomogli da ova knjižica, nastala još 2011. godine, ugleda svjetlo dana. Posebno je zahvalila što su se svi odrekli honorara kako bi svaki hrvatski vrtić u Mađarskoj dobio primjerak knjige. Izrazila je nadu da je to mali doprinos ne samo učenju i govorenju hrvatskoga jezika nego i približavanju Crkve i vjere najmlađima.

Ova je knjižica molitvica pjesmica namijenjena djeci dobi od četiri do deset godina. Pisana je na jednostavan način u obliku lako pamtljivih molitava pjesmica, ilustrirana toplim sličicama. Molitve pjesmice kratke su kako bi izrazile želje i osjećaje najmlađih. To su ujedno molitve pjesmice koje potiču zahvalu jer su djeca sama po sebi puna radosti i upućena na zahvaljivanje, potiču govorno-molitveni razvoj djeteta te mogu pomoći učenju temeljnih vrednota i naklonosti, ali i približavanju Crkve najmlađima. Stihove su kazivale Bojana i Lea.

Predstavljanju su osim brojnih gostiju i uzvanika pribivali i mons. Vjekoslav Huzjak, biskup Bjelovarsko-križevačke biskupije, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin, HDS-ov predsjednik Ivan Guban, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, HDS-ova potpredsjednica Angela Šokac Marković, glavna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin. Prigodni su program izvela djeca Hrvatskog vrtića Miroslava Krleža, a posjetiteljima je darovana knjiga (izdavačev dar) i kolačarski ukras za božićno drveće (dar autorice Vesne Haluga izrađen u osječkoj obrtničkoj radionici medičara i voskara Blažekovića). I na samome kraju i djeca i odrasli sladili su se Kraševim slatkišima, čajem i voćem.

Branka Pavić Blažetin

Autorica Vesna Haluga poklanja knjigu Lei Škrilin.

Pečuško predstavljanje „Malog ratnika“, romana Tihomira Horvata

U organizaciji generalnog konzulata Republike Hrvatske i Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, 9. prosinca 2016. godine u Hrvatskome klubu „August Šenoa“ upriličeno je predstavljanje romana „Mali ratnik“ pisca Tihomira Horvata. S piscem je razgovarao lektor narečene Katedre Dubravko Vrbešić.

„Mali ratnik“ roman je kojem je prethodio rukopis Tihomira Horvata „Mali ratnik – roman za mlade“ koji je u Društvu hrvatskih književnika proglašen najboljim rukopisom pristiglim na natječaj za povijesni roman s temom Sigetske bitke, što ga je raspisalo Društvo hrvatskih književnika. Naime, u sklopu obilježavanja 450. obljetnice Sigetske bitke DHK je raspisao natječaj za povijesni roman posvećen spomenutoj bitci i Nikoli Šubiću Zrinskom, a namijenjen djeci i mladeži.

U obrazloženju odluke stručnoga povjerenstva o pobjedniku natječaja DHK za najbolji rukopis za djecu i mlade s temom Sigetske bitke i Nikole Šubića Zrinskog stoji: Rukopis Tihomira Horvata „Mali ratnik“, u podnaslovu „roman za mlade“, istovremeno je višeslojno i vrlo čitljivo djelo uvjerljivih dijaloga i unutrašnjih monologa. Kad je riječ o događajima vezanim za Sigetsku bitku, rukopis se oslanja na povijesne podatke potkrijepljene planom Sigeta iz 1566. godine, zapise Franje Črnka, komornika Nikole Šubića Zrinskog, koji je preživio bitku, i mnoštvo zanimljivih detalja iz života branitelja u opkoljenome gradu. Uz dramatične trenutke bitke, roman donosi više drugih, suvremenih usporednih radnja

koje rasvjetljaju važne trenutke u životu nekoliko mladih ljudi obaju spolova koji se stjecajem okolnosti upoznaju. Svatko od njih ima svoju životnu priču i svi se po nečemu izdvajaju iz prosjeka. Tihomir Horvat povezo je njihove sudbine, ispričao kako se sa smrću junački suočavaju bolesnik na onkološkom odjelu i djevojka koja je u njega zaljubljena, te mladić s traumom zlostavljanja iz djetinjstva koji uspijeva pobijediti svoj strah. Mladi zajedno rade na obilježavanju godišnjice Sigetske bitke tako što sudjeluju u snimanju 3D možebitnog filma i na različite načine kreativno doprinose ovome poslu. Jedna od usporednih radnja koja ujedinjuje sve ostale bavi se fantastičnim mogućnostima književnosti i suvremene tehnologije da oživi davno vrijeme i pokuša, barem kroz ljudski um, u već odigranome povijesnom događaju nešto izmijeniti, razumjeti ga ljudskije. U konačnici, postaje jasno da je junaštvo i prije 450 godina i danas složen pojam, da nije izumrlo, nego da kroz povijest krije različita lica i mnogo humanosti. Mladim će ljudima roman biti privlačan i stoga što se u prizore bitke za Siget ulazi in medias res (izravno), a mladić Danijel koji piše scenarij za film ima snažnu motivaciju za odlazak u

prošlost u liku djevojke Cvite koja se tamo bori sa svojim ocem. Njegovi odlasci u prošlost postaju sve dramatičniji jer se bliži kraj bitke, a sve je teže odvojiti javu od prošlosti... Dijalozi smješteni u 16. st. razlikuju se jezično od onih koje izgovaraju suvremeni likovi i napisani su kajkavskom ikavicom koju je uporabio i Franjo Črnko u svojoj kronici, a fabularne poveznice i motivacije likova uvjerljive su. Ovo nije bilo lako ostvariti uz tako složeno zamišljeno ustrojstvo. Uz to, ovo je jedan od rijetkih rukopisa koji uzima za temu povijesni događaj, a istodobno uz muške likove obiluje razrađenim i uvjerljivim ženskim likovima. Bilo je mnogo žena i djece u Sigetu za vrijeme povijesne bitke s Turcima. Oni su ponijeli svoj dio tereta u ovome događaju, kao što današnji mladi nose svoj dio tereta u dramatici svakodnevice.

Sve ovo i još podosta toga čuli smo i na pečuškome predstavljanju u zanimljivom razgovoru s piscem. Doznali smo da je rukopis tiskan kao izdanje DHK, a piscu je pripala i nagrada od 20 tisuća kuna. Pečuško je predstavljanje bilo prvo toga romana izvan Hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

KRV

**ništa nisam rekao
a htio sam poteći
i htio sam vodu nanjušiti
sebe u vodu zažvaliti ranom
sažvakati mjesto svoje smrti
konačne i prve
i sline rušiti u
unutranju vatru**

Jurica Iskra

U spomen

Antun Kričković (1929. – 2017.)

U jutarnjim satima 18. siječnja 2017. u svom domu u Budimpešti preminuo je u osamdeset i sedmoj godini života koreograf Antun Kričković.

Antun Kričković rođen je 19. veljače 1929. godine u Gari, u bunjevačkohrvatskoj obitelji od majke Marte Zomborčević i oca Grge Kričkovića. Nakon srednje škole diplomira na budimpeštanskome Sveučilištu za tjelesni odgoj. Nakon plesne skupine SZOT dobiva poziv od zagrebačkog Ansambla Lado, u kojem koreografira i pleše tri godine. Godine 1959. osnuje Narodnosni plesni ansambl Luč, čiji je koreograf i umjetnički voditelj sve do smrti. Od 1959. godine predaje u budimpeštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji, potom od 1976. do 1989. utemeljuje profesionalni Ansambl Budimpešta. Svoj stvaralački rad nastavlja i u budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji. Potpisuje mnogobrojne umjetničke koreografije za Mađarski državni narodni ansambl, za Plesno kazalište Honvéd i za Pečuški balet.

Stvarao je umalo 150 koreografija, od grčkih drama do biblijskih tematika, ali su ga privlačili i arhaični pučki običaji, jednako tako i narodnosni folklor, narodni dječji plesovi i igre. Godinama je sakupljao narodno blago na prostoru bivše Jugoslavije i po hrvatskim naseljima u Mađarskoj. Potpisuje koreografije poput: Momačko kolo, Bunjevačka svadba, Šokački svatovac, Dalmatinski zaručnički obred, Gradišćanska svadba, Dodole, Tri bijele vile, Geme, Ptice sunca, Bludni sin, Esterina molitva, Relacije I, II, III, Carmina Burana... Koreograf Antun Kričković dao je hrvatskoj zajednici od Gradišća sve do Bačke niz plesača i koreografa. S njegovim odlaskom neizreciva praznina ostaje na hrvatskoj plesnoj sceni.

Nositelj je niza priznanja, Brončano odličje za rad Narodne Republike Mađarske (1971.), Erkelovo odličje (1976.), Srebrno odličje za rad Narodne Republike Mađarske (1979.), SZOT-ovo odličje (1984.), Odličje zaslužni umjetnik Narodne Republike Mađarske (1989.), Odličje malog križa Republike Mađarske (1995.), Odličje izvrstan umjetnik Republike Mađarske (2002.), Državno odličje za manjine Republike Mađarske (2004.) i Odličje za životno djelo (2005.). Hrvatska državna samouprava 2002. godine dodijelila mu je odličje za osobit doprinos razvitku hrvatskog folkloru u Mađarskoj.

Posljednji ispraćaj koreografa i umjetničkoga plesača Antuna Kričkovića bit će u četvrtak, 26. siječnja 2017. godine u 11 sati, u zgradi mrtvačnice groblja Fiumei. Počivao u miru!

- MCC -

Zbogom, Meštre!

Stani, Dodole! Uzalud se vrtiš, kiše danas neće biti. Poručujem Bludnome sinu kako ni povratka nema, i neka se i Jastrebovi smire, suluda je borba sva. I samo da znate, učenici bivši, ubuduće vas po prezimenu nitko pozivati neće. Ujutro je uznemireni vjetar nosio vijest, zaspao je Meštar! Nije bilo Nebeskoga znaka, tako govore, tek osmijeha po licu, i riječi posljednje: Dođi, lijepa smrti...

Moli se Estera, moli se ponizno. Neka se usliše i naše molitve. A tko će reći onome mladom paru kako baš i nije pogodno vrijeme za Šokački svatovac ili Bunjevačku svitu? Al' neka ne bude straha u vas, nećete postati Crni par, niti vas Samoća progutati neće. Dođi, Sizife! Dođi među nas, pusti danas tu kamenu gromadu, zar ne slutiš besmisao trena? Znamo kako nam pomoći nema, a nepotrebna je i Ifigenijina žrtva. Žalosni i tužni tumaramo po sceni, tu smo svi, plesači i koreografi, znojanih tijela buljimo u zelenilo linoleuma. Čekamo Medejinu čarnost, i ne slušamo što nam Job priča. Uđi! Uđi, Meštre, kroz vrata tjelesne dvorane, kudi nas i grdi. Ne marimo ni za to, samo stvaraj, stvaraj. Zar se ne sječaš? Obećao si nam kipara slavnoga, obećao si nam isklesati Meštrovica. I što će nam sada ta Pigmalionova ljubav? Kranjčević u kutu ožalošćen sjedi i traži Misao svijeta, priđe mu Elektra i tihano ga tješi. Odnekud se i Prometej stvori, nosi vatru u ruci, da se Luč ne ugasi. Stoje u Nijemome kolu Gradišćanci, Zalci, Baranjci, Bošnjaci, Raci, Podravci, Dalmatinci, i gordi Bunjevci i Šokci s bačke ravni. Iznad scene Tri bijele vile prolećeše, potihom Pjesma planine dopire do ljudi. Ne boj se, Meštre, ima još luči u tisućama grudi!

Kristina Goher

Bogatstvo...

Nebeski znak, koreografija Antuna Kričkovića

Večeras je naša fešta...

Hrvatska kulturna večer i bal u Budimpešti

U prostorijama priredbenog doma budimpeštanskoga Sveučilišta Loránda Eötvösa „Gólyavár“, 7. siječnja 2017. godine u večernjim satima priređena je tradicijska Hrvatska večer i bal u organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte. Umalo sto četrdeset gostiju zabavljalo se na glazbu petrovoselskog Pinka banda i sastava Podravka plus. Večer su otvorili plesači budimpeštanske Hrvatske izvorne folklorne skupine, a u pola noći dodijeljene su vrijedne nagrade na tomboli.

S Hrvatskim balom, u organizaciji Hrvatske samouprave grada Budimpešte, otvorena je ovogodišnja balska sezona mađarskoga glavnoga grada i njegove okolice. Večer je priređena na starome mjestu, koje će izgleda biti i nadalje omiljeni prostor za zabavu. I ovoga su se puta oko stolova okupili svi naraštaji, već poznate osobe koje svake godine dolaze na veselicu. O njezinoj uspješnosti govori kako su pojedini te večeri doveli i svoje prijatelje. U ime organizatora nazočnima se obratila predsjednica Samouprave Anica Petreš Németh, koja je posebno pozdravila savjetnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Ivana Bušića, savjetnika Veleposlanstva Bosne i Hercegovine u Budimpešti Gorana Pranjića, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana, glavnoga ravnatelja Neprofitnog poduzeća Mađarski stvaratelj Jánosa Hóvárija te predsjednika Udruge čakovečke Zrinske garde Alojzija Sobočanca, koga je na hrvatsku veselicu otpratila i nekolicina Zrinskih gardista. „Otpočelo je vrijeme karnevala, vrijeme je to za ples, pjesmu i veselje. Danas smo se okupili ovdje u Budimpešti, usred velegrada da zajedno, veseli i dobro raspoloženi, počnemo novu 2017. godinu“ – reče među inima gđa Petreš Németh. Potom je zahvalila svima koji su svojim darovima pridonijeli kako bi nagrade na tomboli bile bogatije i raznovrsnije: HDS-ovu predsjedniku Ivanu Guganu za glavnu nagradu, Sandi Grbavac za bonove pekare Mlinar, vinaru Zoltanu Horvatu za vina, za ulaznice u kazalište Operetta, budimpeštanskome predstavništvu Hrvatske turističke zajednice, Mariki Vass za torte i Kristini Goher za darove. Osim narečenih vrijedne je nagrade dodijelila i Hrvatska samouprava grada Bu-

Ivan Bušić, Goran Pranjić i Ivan Gugan

dimpešte. Okupljene su pozdravili i dobru zabavu im zaželjeli i predsjednik Ivan Gugan, savjetnik Ivan Bušić i predsjednik Alojzije Sobočanec.

Večer, već po starome običaju, spletom bunjevačkih plesova otvorila je budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina, uz glazbenu pratnju tukuljskoga sastava Prekovic. Ustaljeni je običaj da na balu sviraju dva sastava, ove su večeri za vrijeme večere i cijelu noć umalo sto četrdeset gostiju zabavljali petrovoselski Pinka band i sastav Podravka plus. Tako moglo se plesati na ritmove popa ili na glazbu za narodne plesove. Podravkin je tim svojim nastupom kasno u noći ojačao scenski umjetnik Stipan Đurić. A nitko nije ostao ni gladan jer odista se nudio bogati švedski stol... od raznih sireva, salata, piletine, govedine, tjestenine do pite s jabukama. Oni koji su htjeli doznati koliko im je te večeri blagonaklona boginja Fortuna, iskusili su se u tomboli. Srećke su ove večeri prodavali Vera Drajkó i Branko Kovač, izvlačila ih je Beata Bušić, a nagrade je uručio dopredsjednik Hrvatske samouprave grada Budimpešte Stipan Đurić. Torte će zasladiti život Ramoni Velin i Ani Bušić, s Mađarsko-hrvatskim rječnikom postao je bogatiji Antun Hosu, a nemaju razloga za tugovanje primjerice ni Kata Barilović, Mira Horvat, József Vass, Tomislav Krekić, Ivan Gugan ili Magda Tot. U kazalištu Operetta „Ördögölő Józsiás“ moći će pogledati u društvu još jedne osobe Jelica Pašić Drajkó, a opereta „A chicagói hercegnő“ čeka Magdu Tot. Sretna je dobitnica glavne nagrade, produženi vikend u Vlačićima za dvije osobe u HDS-ovu pansionu „Zavičaj“, Jelica Pašić Drajkó. Oni koji ovoga puta nisu imali sreće na tomboli, neka ne budu tužni. Još je pred nama 2017. godina, ima još vremena za sreću, zabavu i veselje... među ostalim te smo večeri svi mi postali bogatiji novim doživljajima, plesom i veselicom smo koraknuli u nove izazove.

Hrvatska izvorna folklorna skupina

ne do pite s jabukama. Oni koji su htjeli doznati koliko im je te večeri blagonaklona boginja Fortuna, iskusili su se u tomboli. Srećke su ove večeri prodavali Vera Drajkó i Branko Kovač, izvlačila ih je Beata Bušić, a nagrade je uručio dopredsjednik Hrvatske samouprave grada Budimpešte Stipan Đurić. Torte će zasladiti život Ramoni Velin i Ani Bušić, s Mađarsko-hrvatskim rječnikom postao je bogatiji Antun Hosu, a nemaju razloga za tugovanje primjerice ni Kata Barilović, Mira Horvat, József Vass, Tomislav Krekić, Ivan Gugan ili Magda Tot. U kazalištu Operetta „Ördögölő Józsiás“ moći će pogledati u društvu još jedne osobe Jelica Pašić Drajkó, a opereta „A chicagói hercegnő“ čeka Magdu Tot. Sretna je dobitnica glavne nagrade, produženi vikend u Vlačićima za dvije osobe u HDS-ovu pansionu „Zavičaj“, Jelica Pašić Drajkó. Oni koji ovoga puta nisu imali sreće na tomboli, neka ne budu tužni. Još je pred nama 2017. godina, ima još vremena za sreću, zabavu i veselje... među ostalim te smo večeri svi mi postali bogatiji novim doživljajima, plesom i veselicom smo koraknuli u nove izazove.

Kristina Goher

Jubilarni, 40. Hrvatski bal u Koljnofu

Franjo Grubić: „Kod nas ne bi smila i neće se raskinuti ova tradicija!”

Nije moralo čuda ljudi zvijezde brojiti u dvoje, u debeli minusi pretprošle subote, po jački Koljnofskih tamburašev, ka je odsvirana na otvaranju jubilaranoga, 40. Hrvatskoga bala u koljnofskom restoranu Tercia, jer zvanična fešta nije ni ljetos razočarala goste ki su se odazvali pozivu Koljnofskoga hrvatskoga društva.

Časni gosti na otvaranju bala

„Povijest koljnofskih Hrvatskih balov se piše od dalekoga 1977. ljeta kad su stari jačkari izmislili, zač ne bi moglo i Koljnofsko hrvatsko društvo imati svoj bal, kot su to u ono vrime imali ognjobranci i športaši. I tako je održano to seosko slavlje po prvi put u Ungerovoj krčmi, a svako ljetno je sve već ljudi došlo i polako je krčmica nastala premala za sve Hrvate“, povidao je predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva, ujedno i načelnik Koljnofa, Franjo Grubić. Koljnofci su zabavu kasnije otprimali i u Šopronu u razne hotele, od Panonije, prik Lövéra, do Šoprona, bilo je ljeta kad je gostov bilo oko šest. Sad jur nekoliko ljet koljnofski restoran Tercia nudi mjesto za hrvatsku noć s fanjskom večerom, dobrom zabavom, svaki put do ranoga svitanja. „Kod nas ne bi smila, i neće se raskinuti ova tradicija“, naglasio je Franjo Grubić, jedan od glavnih organizatorov bala i prikdao rič Ingi Klemenšić, predsjednici mjesne Hrvatske samouprave, ka je pozdravila časne goste: dr. Gordana Grlića Radmana, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, dr. Miju Karagića, počasnoga konzula Republike Hrvatske u Ugarskoj, Matiju Firtla, par-

Domaći What'sUpci sve su popularniji

lamentarnoga zastupnika, Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne samouprave, i Štefana Kolosara, predsjednika Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije. Hrvatski veleposlanik dr. Gordan Grlić Radman je po prvi put posjetio Hrvatski bal u Koljnofu, uoči 25. godišnjice međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. U svojem svečanom govoru istaknuo je da su Hrvati u Ugarskoj lojalni građani ove države, a i dobar primjer isticanja hrvatskoga podrijetla. Ovom prilikom je prikdao i dar predsjednice Republike Hrvatske, Kolinde Grabar-Kitarović, ku je ona dobila prilikom otvaranja izložbe ugarske tvrtke „Herend“ u Zagrebu s tim ciljem da vridno umjetničko djelo s prikazom zagrebačke katedrale na porculanu dospene u neku plemenitu svrhu. To je sad dospilo koljnofskoj školi, „na to mjesto, kade se peldodavno čuva jezični i kulturni identitet Hrvatov u Ugarskoj“, se je preštalo iz pisma Kolinde Grabar-Kitarović. U kulturnom programu nastupali su ženska klapa Golubice, Koljnofski tamburaši i folkloriši Dvojezične škole „Mihovil Naković“, a bezbrižno se je zabavljalo ovde kih 150 ljudi iz Ugarske, Austrije, Hrvatske, štoveć i iz Kanade. Blizu šezdeset sponzorov je ponudilo vridne dare za tombolu, a za glazbeni dio su bili zaduženi petrovski Pinka-band i domaći What'sUpci. Iako je ljetos bilo manje gostov na balu, očividno su mladi ljudi dobili dodatnu volju za ovu zabavu, ne samo iz Koljnofa nego i iz Petrovoga Sela ter Hrvatskoga Židana, a atmosfera, vridna i visokom jubileju, i ovput je bila frenetična.

Sliku Miška Gludovca na tomboli je od Franje Grubića dobila Anita Egrešić

Tiho

Hrvatska svinjokolja u Podravini

U organizaciji Zajednice podravskih Hrvata i Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ u Martincima je 14. siječnja priređena prva Hrvatska svinjokolja u Podravini uza sudjelovanje pet družina. Noć u petak i subota pred jutro nisu obećavale ništa dobro organizatorima, padao je gusti snijeg, ali sve se smirilo s prvim zrakama zubatoga zimskog sunca, očišćen je prostor martinačke „otvorene arene“ i druženje je moglo započeti. Kako u ime organizatora kaže v. d. ravnatelj spomenutoga Centra Krištof Petrinović, organizatori su nabavili svinje po „povoljnoj“ cijeni te uza pridržavanje uvjeta natjecanja mogla je početi svinjokolja na tragu uobičajenih hrvatskih svinjokolja u Podravini.

Vesele skupine marljivih žena i „hrabrih“ muškaraca imale su pune ruke posla kako bi sve zgotovili do ranih poslijepodnevni sati kada je ocjenjivački sud proglasio najbolje uratke svinjokolje. Sve se to odvijalo uz toplo kuhano vino, neizostavnu rakiju, slasne zalogaje i tamburašku podlogu koju je osiguravao starinski Orkestar Biseri Drave pod vodstvom glazbenog pedagoga Tibora Kedvesa. Cilj tradicionalne hrvatske svinjokolje po nautu organizatora jest jačanje timskog rada, veseloga raspoloženja, a sve to uz druženje i posao poput punjenja kobasica, čuraka, krvavica, spremanje „frišketina“, kušanje kuhanog vina i domaćih rakija. I sve je zgotovljeno za jedan dan. Nekada se svinjokolja održavala pred Božić i trajala je dva dana. Pržilo se „brava“ slamom, a ne plinom, spremala se zimnica, ljubomorno

spremao svaki komadić od svinje, čistila se rodbina i kumstvo koje bi se okupilo kako bi posao išao brže i veselije, kuhala se obvezatna večera sa svim ugodama koje su toga dana spravljene.

A družine su bile: Hrvatski Centristi, Mi Hrvati (Martince), Podravka +, Podravci, Martinački BBQ. Njima su dijeljene i nagrade u više kategorija. Rezultati: najbolje kuhano vino: Šomođci; najbolja rakija: Hrvatski Centristi; najbolja „frišketina“: Podravci; najbolja čurka: Mi Hrvati (Martince); Najbolja kobasica: Podravka+; Najveselija ekipa: Mi Hrvati (Martince); najljepša šunka: Podravci; posebna nagrada: Martinački BBQ.

Branka Pavić Blažetin

Maske za maskenbal

Jagoda – od filca i bisera

Nakon Sveta tri kralja ušli smo u vrijeme poklada, to je razdoblje prije korizme u kojem se priređuju povorke maškara, kostimirani i maskirani, krabuljni plesovi. Običaj obilježavanja poklada seže daleko u povijest. U 9. stoljeću, u vrijeme Grgura Velikog propisana je crkvena mjera koja obvezuje da se u ponedjeljak i utorak, uoči Pepelnice posti. Nedjelja koja prethodi Pepelnici nazvana je bezmesna nedjelja. Želite li biti kreativni, stvaralački i sami izraditi svoju masku, krinku, već trebate razmisliti što ćete odjenuti. Da bi vaš kostim za maskenbal bio uspješan, ne treba potrošiti mnogo novaca, važno je imati dobru zamisao! Možda ćemo vam pomoći ovim savjetima:

Pomfrit – od kartona i spužve

Raketa – od kartona i folije

STIGLA GRIPA – ČUVAJTE SE!

I u našu je zemlju stigla gripa, sve više ljudi obolijevaju, a prema vijestima medija i velik broj djece. Budući da se virus gripe brzo širi, dajemo vam nekoliko savjeta kako se možete u škola-
ma zaštititi od zaraze:

- Redovito perite ruke vodom i sapunom!
- Pridržavajte se pravila kihanja i kašljanja! Pokrijte usta i nos rupčićem, maramicom!
- Ne unosite se u lice sugovorniku jer se virus prenosi kapljicama!
- Slojevito se oblačite kada idete van!
- Često prozračite prostorije!
- Po mogućnosti jedite što više voća i povrća!
- Bolesnik sa simptomima neka ostane doma sve dok ne prođe jedan dan bez temperature!

Mali jezični savjetnik maskenbal ili maskenbal

Kako se piše pravilno: **maskenbal** ili **maskenbal**? Pravilno je i piše se maskenbal. Ako se suglasnik *n* nađe ispred suglasnika *b* na granici dviju osnova, u pismu se ne zamjenjuje sa *m*.

Znate li

što je podrijetlo riječi karneval?

Postoji nekoliko nagađanja; jedno je da potječe od talijanskih riječi *carne* i *levare* što bi u prijevodu značilo *maknuti meso*, i odnosilo se na zadnje dane prije korizme. Također se spominje mogućnost podrijetla ovog izraza iz latinskog jezika *carne vale*, što znači zbogom mesu. U svakom slučaju, tumačenje podrijetla uvijek se odnosi na isto, a to su dani pripreme za post. Što bi zapravo bio i doslovan prijevod izvorno latinskog pojma *carne vale* (zbogom meso). Postoje i tumačenja da je riječ karneval nastala i po drugom kriteriju, od također latinskog *Carrus Navalis* (brod na kotačima). Brodovi na kotačima bili su dio proljetne svečanosti posvećene božici Izidi (*Isidis Navigum*) u Italiji tijekom 14. i 15. stoljeća.

Nakon petnaest godina suradnje potpisana povelja

Serdahelska Hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski“ i Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja veučilišta u Zadru – nakon 15 godina uspješne suradnje – pretkraj prošle godine (16. prosinca 2016.) u Serdahelu potpisali su Povelju o suradnji i prijateljstvu. Nju su svojim potpisom potvrdile Marija Bišković Tišler, ravnateljica serdahelske škole, i dr. Smiljana Zrilić, pročelnica Odjela.

Dr. Smiljana Zrilić, dr. Robert Bacalja i Marija Bišković Tišler (slijeva) nakon potpisivanja Povelje

Sveučilište u Zadru i serdahelska Hrvatska osnovna škola surađuju već 15 godina. Suradnja je započela 2002. godine na poticaj ondašnjega pročelnika Odjela dr. sc. Roberta Bacalje i tadašnje ravnateljice Hrvatske škole Jolanke Tišler. Tijekom 15 godina svakog ljeta dvadesetero učenika 7. razreda ljetuje u Zadru, a isto toliko studenata kroz nastavu u serdahelskoj Hrvatskoj školi upoznaje se s pomurskim krajem, pomurskim Hrvatima i programom predmetne nastave hrvatskoga jezika u narodnosnoj školi. Tijekom podrug desetljeća umalo tristo učenika serdahelske Hrvatske škole ljetovalo je na Jadranu, a isto toliko studenata gostovalo je u Serdahelu. Na činu potpisivanja bio je i prof. Bacalja koji se prisjećao prvih koraka suradnje. Reče da zadarska ustanova izvrsno surađuje s Hrvatima izvan granica, s moliškim Hrvatima u Italiji, s gradišćanskim Hrvatima u Austriji, s njima provode i projekte razmjene, također je vrlo dobra suradnja s Hrvatskom katedrom Sveučilišta u Pečuhu, njezini su profesori više puta bili suorganizatori skupova, a preko Erasmus programa dvije studentice zadarskoga sveučilišta održavaju praktične vježbe u pečuskoj Osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krlež. Prema njegovu mišljenju suradnja je vrijedna za studente, profesore, pa tako i za serdahelsku djecu i potpisivanjem Povelje možda će se ostvariti i neke mogućnosti za dodatna sredstva. Pročelnica odjela za izobrazbu učitelja dr. Smiljana Zrilić tijekom 15 godina nje govala je suradnju dviju ustanova, nije izostavila nijednu godinu doputovanja u Serdahel, više puta je organizirala i posjet nastavnika serdahelske Hrvatske škole u Zadar, a jednako tako zadarski profesori stizali su na susrete u Serdahel. Njezin su trud zahvalile i mjesne samouprave. Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ 2015. godine dodijelila joj je priznanje za promicanje hrvatske samobitnosti i jezika u Serdahelu, a serdahelska Seoska samouprava 2016. g. darovala joj je naslov „Počasna građanka naselja“. Nakon potpisivanja Povelje prof. Zrilić je reče:

– Petnaest godina vrlo je brzo prošlo, suradnja je sve bolja i bolja, mi se viđamo više puta u godini, stalno smo u kontaktu s međom, kada treba jedan drugom pomoćemo. Već smo prije razgovarali o tome da bi bilo dobro službeno potvrditi ovu suradnju. Ugovor je potpisan između Odjela i Škole, da bi se to podiglo na višu razinu, trebat će odobriti i senat Sveučilišta, a onda se možemo uključiti u Erasmus program, to ćemo još vidjeti na koji način. Mislim da bez obzira hoćemo li moći neka dodatna sredstva dobiti za našu suradnju, mi ćemo to nastaviti jer nama je ta suradnja važna.

I Serdahelcima je važna suradnja, djelatnici škole uvijek se potrudite da se gosti iz Zadra dobro osjećaju u Serdahelu, suradnju sa strane potpomažu i mnoge druge organizacije, serdahelska Seoska i Hrvatska samouprava, pa i samouprave okolnih mjesta.

beta

LETINJA

U tome pograničnom gradu i ove će se godine prirediti Festival svinjokolja, 28. siječnja. Lani bio je to poticaj tamošnje Hrvatske samouprave, kojoj se organizaciji pridružila i Gradska samouprava, tako će ove godine Festival prirediti u zajedničkoj organizaciji. Po običaju, i ove se godine mogu prijaviti družine koje će izraditi jedno od svinjokoljskih specijaliteta. Družine se mogu prijaviti kod ureda Gradske samouprave ili kod predsjednice Hrvatske samouprave Marije Đuric.

SERDAHEL

Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“ od 1. veljače 2017. godine pokreće tečaj hrvatskoga jezika za početnike i za napredne. Prijaviti se može na telefonu: +36/30/2473239 ili na Zavodovoj e-adresi: zavodblazetin@gmail.com.

Filmaši serdahelske Hrvatske samouprave posjetili su svoje prijatelje Foto-kino kluba Ivanovec i sudjelovali na obilježavanju 70. godišnjice organiziranog djelovanja udruga tehničke kulture u Međimurskoj županiji, u Čakovcu.

Šesti rođendan plesnoga kruga „Veseli Raci“ u Kalači

Kako nas je izvijestio voditelj Plesnoga kruga Stipan Perić, prva ovogodišnja priredba Hrvatske samouprave grada Kalače održana je na blagdan Tri kralja, 6. siječnja. Naime, Plesni krug „Veseli Raci“ svoj 6. rođendan proslavio je plesačnicom koja je uz pečuški Orkestar Vizin održana u kalačkome Društvenom domu. Plesačnicu je vodila Vesna Velin, članica KUD-a Tanac.

Okupljeni na rođendanskoj zabavi

Na umalo četverosatnoj plesačnici učili su, odnosno uvježbavali hrvatske (podravske, pomurske, baranjske šokačke i bačke bunjevačke) plesove. Stipan Perić podsjeća kako je Plesni krug utemeljen prije šest godina 7. siječnja od nekadašnjih baćinskih i dušnočkih plesača, te plesača Kalačkoga plesnog društva, a njima su se priključili i drugi ljubitelji južnoslavenskih plesova bez plesnoga predznaka. U radu Plesnoga kruga mogu sudjelovati svi zainteresirani bez obzira na dob, spol i narodnost, koji se rado okupljaju petkom između 18 i 20 sati da bi uživali u dobrom društvu uz zvuke narodne glazbe i ples. Kako uz ostalo reče Perić, ni ove godine nije izostala rođendanska torta, čime su počastili svoje članove. Osim članova bilo je i nekadašnjih starih članova te onih koji su došli iz Baćina, pa čak i iz obližnje Pakše (Paks). Tako se okupilo umalo 50 zainteresiranih. Voditelj Plesnoga kruga najavio je da će iduća priredba kalačke hrvatske zajednice u organizaciji Hrvatske samouprave biti tradicionalni pokladni Lakomac koji će se prirediti 21. siječnja u predvorju Katoličke ustanove. U programu će nastupiti aljmaški KUD Zora i kalački Ženski pjevački zbor Ružice, a u nastavku večeri goste će zabavljati garski Orkestar Bačka. Prijaviti se može kod predsjednika Samouprave (Ladislav Sabo: 06-30/ 290-9580) ili kod zastupnice (Marija Ivo: 06-30/ 273-4657).

ANDZABEG

Hrvatska samouprava toga grada i ove godine priređuje uobičajeni Racki bal, koji će biti u subotu, 28. siječnja 2017., s početkom u 19 sati, u Finta Rendezvényház (Velencei út 29). U kulturnome programu nastupa erčinski Pjevački zbor „Jorgovani“ i Plesna skupina „Zorica“, te domaća plesna skupina „Igraj kolo“. Na balu svira martinački sastav Podravka. Cijena je ulaznica 1999 Ft, bal je s naramkom.

Salantski učenici u Belišću

Pripremajući se za ovogodišnji prikaz projektne teme, potražili smo pomoć od belišćanske knjižnice. Drage knjižničarke dale su nam veliku podršku, posudile nam sve knjige gdje Željke Horvat Vukelja. Naime, naša je škola prikazala nju i njezin književni rad. Mnogo smo informacija prikupili o spisateljici, a pomoću Pečuške radiopostaje snimili smo jedan telefonski razgovor s gđom Željkom.

Nakon susreta u Santovu, 8. prosinca vratili smo knjige u knjižnicu. S pomoću jednog hrabrog tate, svi učenici koji su sudjelovali na Croatiadi „pomogli“ su vratiti knjige. Nestrpljivo su čekali dan kada jedno popodne mogu boraviti u Hrvatskoj. Jedna gospođa u knjižnici je organizirala radionicu za naše i njihove učenike.

Prije početka rada pogledali smo lijepu suvremenu zgradu knjižnice, posjetili čitaonicu, prolistali neke knjige. Najviše nam se sviđala dvorana, gdje se priređuju književni susreti. Ovdje je gostovala i gđa Željka.

Kada su stigle učenice iz mjesne škole, započela je radionica vješte ruke. Najprije su izradili anđela od krep-papira i bisera, zatim božićnu čestitku. Naši su učenici jako vješto radili, drago im je bilo što su imali izvanredni sat hrvatskoga jezika. Iz gotovih radova priredili su improviziranu izložbu. Nakon gostoprimstva, domaćice su nam pokazale njihovo gradsko privremeno klizalište, koje su djeca mogla isprobati i uživati.

S mnogo doživljaja smo krenuli kući u nadi da će ovaj početak druženja imati nastavak.

Eva Adam Bedić

BAŠKUT

Tamošnja kulturna udruga bunjevačkih Hrvata 7. siječnja, organizirala je već tradicionalno Bunjevačko prelo koje je održano u mjesnoj priredbenoj dvorani, čime je otvoren niz pokladnih zabava u Bačkoj. Prelo je uljepšano prigodnim kulturnim programom Hrvatske kulturne grupe iz baranjskog Birjana. U nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se dušnočki orkestar Zabavna industrija.

Kiseg – XIV. Maligan-tura

„Lani dvakrat tuča, u juniju pak smrz je škodio kiseškim vinogradom i vinogradarom, tako da je urodjaj 70 % nastao uškodjen. Manji vinogradari skoro da su za žgano zamišali pobrano grojze, a veći vinogradari kupili su si grojza da budu imali vina”, rekao je Kornel Štefanić, gazda jedne od najvećih pivnicov ter nastavio: „Blauburger, Plava frankovka, Pinot noir, Merlot i Chardonnay temelj su črljenoga vina ove okolice, tako da smo si i mi kupili od ovih sortov. Naravno, dobili smo kvarovanja, ar plaćamo osiguranje”, dodao je još Kisežan.

Foto: Ivire HARSANJ

Vrime za pišačenje isto nij' bilo najpovoljnije 7. januara, u subotu, na XIV. Maligan-turi kiseških Hrvatov. Puhao i grizao je istočni vjetar, minusi su skakali doli do -10°C , ali prijateljsko društvo se je u pol desetoj već pašćilo u pivnicu kiseškoga farnika Vilmoša Harangozova. Raznovrsne rakije od suhih slivov, figov, od briske, šipka i trave, nemoguće je sve i nabrojiti kot ni ponudjene kolače i slatkiše. Iz farovske pivnice nij' falilo ni vino, ni gostoprinstvo, ni šala. Na ulazu kiseških planin Štajrićeva „garaža” služi za ofrišćanje i počivanje. Slana peciva za glad, vino za žaju, a žgano za grijanje tijela se osobno drugačije potribuje. „Počasni vinogradar” Béla Farkas u svojem obnovljenom odmarališću nas je presenetio s čevapi u pita. Do Avarove pivnice farnik Harangozo krivo nas je peljao, tako da na tri km dužem putu i sa zakašnjem u cilj smo na hrptu zašli. Avarova i Kalmanova pivnica ču-

vaju u sebi „aromu” starosti i domaće slasti. Kobasice i ocvarki nisu falili iz ponude kot ni iz grojza sprešano vino ili žgano. Matija Štefanić je pjevajuću četu nestrpljivo pobrao da se gane dalje jer „objed” je već gotov. Njegova pivnica je svakako vrhunac Maligan-ture. Kao svenek, tako je bilo i ljetos. Čekali su nas muzikanti Djuro Vlašić i Marko Šteiner. Perkelt s tarhonjama je bio slasan, a vino od kupljenoga grojza kvalitetno i po vlašćem sistemu napravljeno. Druženje se je pretvorilo u tanac i jaćenje... a zvijezde su kazale jur put, kad su se tridesetimi ganuli domom u sve hladnijoj noći. „Neka ovo ljeto bude bolje nego lanjsko, i gorse nek dojdueće”, veli vinogradarska izreka, a mi pak željimo da tako i bude!

Marija Fülöp-Huljev

BAJA

U organizaciji Palače kulture, Orkestar Babra 25. veljače u tome podunavskom gradiću održat će cjelovečernji koncert, s početkom u 18 sati. Ulaznice se mogu kupiti na www.bacskaikulturpalota.hu. Budimpeštanski Orkestar Babra njeguje tamburašku glazbenu tradiciju južnoslavenskih naroda. Kako sami ističu, tradicija uz modernu obradbu obilježava njihovu svirku. Osnovali su se kao studenti budimpeštanske Glazbene akademije Ferenc Liszta. Redovito sviraju na koncertima i plesanicama. Voditelj je Orkestra Dávid Pozsonyi, jedan od glavnih pokretača i organizatora Tamburaškog festivala u Dušniku.